

Boji v Kataloniji

Republikanci napadajo, da prekrečijo nadaljnje prodiranje nacistov.

Iz Gerone poroča Reuter, da so se na katalonski fronti razvili novi boji. To pot so pričeli napadati republikanci, ki hočejo na ta način zadržati nadaljnje prodiranje nacistov. Najhujši boji so se razvili pri Santi Mariji.

Vprašanje beguncev.

Begunci iz Španije še vedno prihajajo preko meje v Francijo. Naselitev in preskrba teh beguncev povzroča francoski vladi velike skrbi. — Francoska vlada se je obrnila na angleško vlado

s prošnjo, da naj se tudi ona zanima za preskrbo beguncev. Angleška vlada se je temu pozivu odzvala. Naporu obeh vlad so usmerjeni v tem pravcu, da bi se ob francoski meji na španski strani določil nevtralen pas za naselitev beguncev. Gre za okrog 100.000 ljudi, predvsem žen in otrok. Poleg beguncev je prišlo na francosko stran tudi 4000 ranjenih miličnikov, ki jih bodo v Franciji razmestili po raznih bolnicah v notranjosti republike.

Govor ministrskega predsednika Negrina

Reuter poroča: Ministrski predsednik Negrin je naslovil oklic na španski narod, v katerem pravi:

»Zmotili so se, ki so računali, da bo s padcem Barcelone prišel polom republikanske Španije. Oborožene edinice iz centralne Španije smo poslali v Katalonijo. Izvršitev tega prevoza čet, ki smo ga izvedli kljub blokadi na morju, na suhem in v zraku, predstavlja velik uspeh. Te čete bodo izčrpanim bojevnikom omogočile, da se bodo odpočili in si nabrali novi moči. Tudi se je vladi

posrečilo, da je premagala vse težave, ki jih povzročajo nevmešavanje in pomorska blokada in pribavila dovolj vojnega materiala, ki bo, ako se ga bo prav uporabilo, zadostoval, da sovražnik ne bo mogel prodreti.

Ta material prihaja pozno, kakor je prišel pozno v Madrid, toda dobili smo ga ob pravem času kot l. 1936. Vlada razpolaga sedaj z bojevniki, ki so v odlični formi, imajo vojnega materiala v izobilju in pogum, ki ga ni mogoče nadkriliti.

Jugoslovansko ljudstvo hoče kulturno živeti

Prvi znak kulturnega in civilizacijskega hotenja med ljudstvom je zanimanje za javne zadeve. Ljudstvo, ki v tem hotenju otrpne, ni sposobno, da bi ustvarjalo svojo gospodarsko, socialno in kulturno bodočnost. Mnogo ljudstva in mnogi narodi so to dokazali v stari in srednjeveški zgodovini.

Napačno bi pa bilo misliti, da so to ljudstva in narodi sami zakrivali po svoji naravi ali malomarnosti. Ne. Človeštvo je šele v razvoju, ima še bodočnost, toda njega razvoj mora hoditi po naravni poti naprej k večji popolnosti.

Tudi v prejšnjih dobah so se stavile ovire naravnemu razvoju. Take ovire so bile suženjstvo, fevdalstvo, klerikalizem, usurpacija oblasti in teror. Vse to je oviralo naravni razvoj in kulturni napredek, ker je na eni strani izključevalo sodelovanje ljudstva, na drugi strani pa vodilo ves razvoj, njega civilizacijo in kulturo v dekadenco in propast. Ti pojavi so v razvoju človeštva zločini nad človeškim napredkom.

Prav tako zgodovinsko dobo oviranja normalnega razvoja imamo danes. — Družba je z ozirom na socialne razmere zabredla s svojim kapitalističnim sistemom v zagato ter skuša z novimi ne-normalnimi in razvoj ovirajočimi pomočki zlo odpraviti. Uvesti hoče dobo suženjstva, vzgojo postavlja na podlago fraz in šovinizma, kar vse skupaj more le otopeti duha civilizacije in jo vesti v nebriznost za javne stvari tudi s tem, ker ljudstvo izključuje od sodelovanja. In v taki dobi nastaja degeneracija, ki

je za narode najhujša bolezen, ker jih pretvarja v negibljivo maso brez volje in življenja.

Delovno ljudstvo in vsi kulturni ljudje imajo strah pred to dobo, z grozo opazujejo pretečo nevarnost povsod.

Zaraditega moramo pokazati več poguma, več bojevitosti za najsvetejše, kar imamo državljani, to je, za svobodo in demokracijo, v kateri hočemo sodelovati vsi. Preprečiti moramo, da bi reakcija s svojimi metodami degenerirala našo kulturo in civilizacijo ter ovirala napredni razvoj.

Velika in važna je naša naloga. Neodgovorno bi zanemarjali svojo dolžnost, če bi ne služili z vso svojo dušo in vdanostjo velikemu cilju, ki jamči državljanom državljanske pravice.

Z veseljem in odločnostjo morajo delavci, nameščenci in vsa razumna inteligenca ohraniti našo civilizacijo.

Povišanje prevoznine za blago na železnih

za 5 do 10 odstotkov.

Letošnji proračun železniškega ministrstva bo terjal za 280 milijonov dinarjev več dohodkov. Vsled tega bo zvišana prevoznina za blago za 5 do 10 odstotkov.

Prav bi bilo, ako bi se povišanje prevoznine izvedlo na ta način, da bi plačali pred vsem tisti kraji, v katerih uživa industrija in druge gospodarske panoge olajšave, zlasti davčne, ker ji ni treba plačevati raznih samoupravnih doklad, ...

Doma in po svetu

Rumunski zunanji minister v Beogradu. V Beograd je prispel rumunski zunanji minister Gafencu. Razgovori, ki jih bo imel Gafencu v Beogradu se bodo vsekakor tikali ne samo odnošajev med Rumunijo in Jugoslavijo, ampak tudi odnošajev do drugih držav, zlasti z Madžarsko. V tem pravcu je najbrž razgovarjal s predsednikom vlade dr. Stojadinovićem italijanski zunanji minister Ciano, ko je bil v Beogradu.

Seja narodne skupščine je sklicana za v petek, dne 3. februarja.

Tudi banovinski svet bo zasedal. Ban g. dr. Natlačen je sklical za dne 13. februarja sejo banovinskega sveta, na kateri bodo razpravljali o proračunu za leto 1939-1940.

Trgovinska pogajanja s Francijo, na katera je odšla naša delegacija že pred tremi tedni v Pariz, bodo te dni zaključena.

Pogajanja z Nemčijo, ki bi se bila morala pričeti prejšnji teden v Berlinu med zastopniki naše Narodne banke in nemške rajhsbanke glede ovir, ki so nastale v plačilnem prometu, so odložena in se bodo vršila šele začetkom meseca marca.

Če je zadruga pod zaščito se zadrugi deleži ne morejo izplačevati. V sporazumu s pravosodnim ministrom je izdal trgovinski minister avtentično tolmačenje člena 44 odst. 4 uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov. Jamstvo zadrugnikov traja pri zadržanih po odgoditvi izplačil dokler traja zaščita. Zato se v času, ko je zadruga pod zaščito, zadrugi deleži ne morejo izplačati niti prenesti na račun vlog in drugih obveznosti zadruga.

Naložbe pri Poštni hranilnici znašajo preko tri milijarde dinarjev.

Pobegli tihotapec. V Beogradu so prijeli nekoga Dušana Montanija, člana mednarodne tihotapske družbe, ki pa se je srečno izmuznil.

Če mečejo iz služb na Slovaškem, nastavlja pa Nemce. Slovaki so ostali isti, kot so bili pod madžarsko nadoblastjo.

Madžarski minister onečastil sliko cesarja Franca Jožefa. Nekateri madžarski časopisi ljuto napadajo ministra za priključeno ozemlje dr. Andora Jorosa, ker je zastrl sliko Franca Jožefa I. v prostorih svojega ministrstva. Prizadeti minister je bil že doslej osovražen, ker mu očitajo, da je prinesel s Češkega preveč demokratičnega duha, ki se ga je naučil tekom 20 let v CSR. Sedaj pa se je še bolj zameril madžarskim legitimističnim aristokratom, ker je pustil zastreti z lepenko Franc Jožefovo sliko.

Rumunija se mora podrediti osi Rim—Berlin. Italijanski časopisi se v zadnjem času precej bavijo z Rumunijo in rumunski vladi na nedvoumen način priporočajo, da mora prilagoditi svojo politiko osi Rim—Berlin in da naj se zlasti sporazume z Madžarsko.

S 6480 glasovi je bil izvoljen francoski socialistični poslanec Bugain pri nadomestnih volitvah v St. Quetinu. Skupni kandidat vsega meščanstva in reakcije je dobil 4749 glasov.

Objavi naj se korespondenca med Lavalom in Mussolinijem iz leta 1935, to zahtevo je postavil socialistični poslanec s. Grumbach. Če bi se objavili ti dokumenti, pravi »Populaire«, bi se mnogo koristilo Franciji.

6000 bombnikov, najmodernejšega tipa dobila Francija iz Zedinjenih držav. Ameriška vlada je ta nakup odobrila na priporočilo svojega poslanika v Parizu, ki je obenem informiral vlado o kritičnem položaju, ki vlada v Evropi.

Francija si v Španiji še vedno lahko zagotovi vpliv, pravi bivši minister Marcel Regnier v »Petit Parisien«, tudi ako zmagata Franco, na ta način, da dovoli velike kredite za obnovo razdejane države.

Angleški radio nemškemu narodu. Pretelki petek je pričel oddajati angleški radio dvakrat dnevno poročila v nemškem jeziku, namenjena informiranju nemškega naroda. Kot uvod je prenašal radio poslanico nemškemu narodu, ki jo je podpisalo 18 mož iz angleškega javnega življenja, med njimi predsednik narodne banke Montagu in kraljev telesni zdravnik Lord Dawson of Penn. — Kakor poročajo inozemski listi, je Hitler v svojem govoru, dne 30. januarja imel v mislih, nemški prenos poročil v angleškem radiu, ko je dejal: »V zadnjem času skušajo v ta namen (da se hujska in zastruplja), zlorabljati tudi radio. Pred tem jih naj odločneje svarimo.« Angleški tisk pa odgovarja, da bodo vesti angleškega radia služile samo pravilni informaciji nemškega naroda.

Odstavljeni »gauleiter« za Ostmarko. Nacistični »gauleiter« za nekdanjo Avstrijo Odilo Globotschnigg (Globočnik) je bil odstavljen in na njegovo mesto imenovan Josef Bürckhel, ki je Nemec iz rajha.

Konferenca baltičskih držav se bo vršila v kratkem v Kaunasu v Litvi.

Pogajanja med Anglijo in Rusijo. Po poročilu Reuterja se je novi angleški veleposlanik ob svojem prihodu v Moskvo nenavadno dolgo in prisrčno razgovarjal z Litvinovom in Kalininom (predsednikom SSSR). Politični krogi domnevajo, da je angleška vlada pripravljena pogajati se s sovjetsko vlado o vseh važnih mednarodnih vprašanjih.

Volitve v Turčiji bodo po izjavi ministrskega predsednika dr. Refika Saybama v najbližjem času. Spriču zelo napete mednarodne situacije hoče imeti Turčija doma vse v redu, da bo lahko pripravljena na dogodke, ki bi utegnili nastopiti v svetu.

Za kritje vojnih izdatkov na Kitajskem — novi davki na Japonskem. Japonski finančni minister je pripravil nov finančni zakon, ki naj prinese vladi 200 milijonov jenov novih davčnih dohodkov. V prvi vrsti gre za davek na riž, čaj, kavo, kakao, sadje in tkanine, torej na najvažnejše življenske potrebščine.

Zadnje vesti

Nova radio oddajna postaja v Chustu za Podkarpatsko Ukrajino ima 15 KW. Zgradila jo je neka praška tvrdka v sedmih dneh.

Židje ne morejo biti več lekarnarji v Nemčiji, pa tudi sicer ne nastavljeni kot farmacevti.

Dotok beguncev iz Španije v Francijo je polenjal. Begunci so se utaborili v obmejnih krajih v Španiji, kamor jim pošiljajo živež iz Francije.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Kmalu po sončnem vzhodu je splezal dečko na jambor in zagledal palme na Motu Ateji, otočku, ki v polkrogu obdaja vzhodni del lagune na Manukuri in je dvajset milj oddaljen od vasi. Obalo je bilo na daljavo komaj videti; samo neenakomerna črta najvišjih dreves se je megleno odražala na obzorju. Duhovnik je naročil Maku, da naj spusti jadro in ga zvije.

Ves dopoldan sta pustila jadrnico, da so jo gnali morski tokovi kamor so hoteli; precejšen del dneva je že preteklo, ko se je Terangi prebudil. Mako mu je pripravil obed, jedel je hlastno, govoril pa spočetka samo malo. Edina strast očeta Pavla je bila njegova pipa iz morske pene s čudovito izrezljano glavo na koncu dolge cevi. Dal si je opravka, predno jo je prižgal in med tem ko je Terangi jedel, ga je opazoval z globokim sočutjem ter mirno čakal, da bo mladenič pričel govoriti sam od sebe. Mako je stregel Terangiju s skoro boječo vdanostjo, ki se je le malo razlikovala od spoštovanja, s kakršnim je stregel očetu Pavlu pri maši. Ako je bil Terangi junak v očeh mladine na Tahitiju, potem si lahko predstavljate, kako zelo je bil v časti pri mladini na domačem otoku! Ti so bili samo ob sebi umevno že davno zvedeli o njegovih pogostih pobegih in spopadih s policijo. Mako se je čutil nepopisno srečnega, da je svojega junaka rešil gotove smrti. Biti tako blizu njega, da ga ta

opazi in mu streči pri jedi, je bila odlika, ki bi se je ne bil odrekel za nič na svetu. Kakor duhovnik tako se tudi on ni mogel opomoči od začudenja, ki ga je prevzelo prejšnji večer, toda bila ga je sama vljudnost, kakor je to prirojeno njegovi rasi. Od Terangija je bilo odvisno ali bo potolažil njuno radovednost ali pa molčal.

Ko je Terangi pojužinal, mu je dečko zvil cigareto. Mladi mož je kadil prav tako kot je poprej jedel, tiho, toda z največjim užitkom. Nazadnje se je obrnil k duhovniku.

»Življenje je dobrotljivo, oče,« je rekel. »Sinoči skoro da ne bi bil verjel, da bom še enkrat ugledal sonce.«

Duhovnik je prikimal.

»Mako te je bil opazil.«

Ne da bi bil obrnil glavo je položil Terangi roko dečku na kolena. »Jaz sem Vaju opazil iz daljave dveh... morda tudi treh milj. Bal sem se pa, da Vaju bo veter gnal proč od mene, ne da bi me opazila. Ničesar nisem mogel storiti, da bi vzbudil Vajino pozornost; bil sem preveč izmučen, da bi Vama mogel dati kakšen znak. Dva dni in dve noči sem se oklepal čolna. Ravnotežnik na čolnu je bil težko poškodovan. Popravil sem ga, kolikor sem mogel; toda potem sem zašel v silen vihar in ga nisem mogel več popraviti. Preostalo mi ni ničesar drugega, kot da počakam konca...«

»Nofea mai oé?«

»S Tahitija.«

»S Tahitija prihajaš? Sam v tem majhnem čolnu?...«

»Da, oče.«

»Terangi Tané« je pritajeno vzkliknil Mako. V tem vzkliku je dal dečko izraza vsem svojim občutkom: začudenju, strahu, občudovanju in udanosti.

»Plovil sem mimo Mehetije, Anaaje, Haraikija. Reitoruja, Tahéré. Bil sem brez kompasa; ravnal sem se po soncu in zvezdah. Iz jute sem si bil napravil majhno jadro. Šest tednov je od tega odkar sem zapustil Tahiti. Noben otočan me ni videl. Vedno sem pristal na kakšnem motu, daleč proč od vasi, ki leže na otokih. Ako je bilo vreme ugodno, sem nadaljeval pot. Samotno je bilo to potovanje in zelo me je utrudilo.«

To je bilo vse, kar je Terangi kdajkoli povedal o tej svoji vožnji po morju, katero smatra za najčudovitejšo od vseh karkoli jih je kdaj napravil kakšen človek v takem majhnem, šibkem čolnu. Mehetia, prvi otok, do katerega je bil prišel, je okoli šestdeset milj oddaljen od Tahitija. Anaaja, drugi otok, leži dvesto milj dalje in Karaiki istotako daleč od Anaaje. Seveda je imel tudi srečo — vsaj do svoje zadnje nezgode — in Terangi je bil preveč dober pomorščak, da bi se bil izpostavljal nepotrebnim nevarnostim, toda ako hoče kdo premeriti tako pot, mora imeti več kot pa samo srečo. Polinezijski radi pripovedujejo zgodbe, in o Terangijevem čudovitem potovanju s Tahitija v domovino pripovedujejo še sedaj otrokom po vsej Oceaniji in ga opevajo v pesmih. V resnici se mi zdi vredno, da uvrstimo to zgodbo med junaške pravljice Polinezijscev.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

PRAZNOVANJE

Pri podjetju Dukić že napovedujejo praznovanje. Izgleda, da bo zopet nastopila brezposelnost. Delavstvo trpi, podjetja pa si dobiček kupijo za slabšo konjunkturo. Delavec pri najboljšem zaposlenju zasluži komaj za hrano.

Članski sestanek podružnice JRZ

Se bo vršil v sredo, dne 1. februarja ob 4. uri popoldne v »Delavskem domu«, na katerem bodo poročali predsednik Alič, Pliberšek in Arh o novem službenem redu.

Značilno je, da je TPD v Zagorju in Hrastniku razdelila službeni red brezplačno, v Trbovljah se pa baje zahteva, da ga delavstvo plača izvod po din 4.

ZAGORJE OB SAVI

Delavsko kulturno društvo »Naprečje« vabi na redni letni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 5. febr. s pričetkom ob 9. uri popoldne v dvorani »Zadružnega doma« na Lokah. Za člane udeležba obvezna. Vabimo tudi druge prijatelje in simpatizerje, da se udeležijo občnega zbora in da pristopijo v društvo. — Odbor.

Občni zbor SK »Svoboda«. V nedeljo, dne 12. februarja s pričetkom ob 9. uri dop. bo v dvorani »Zadružnega doma« imel redni letni zbor SK »Svoboda«. Vabimo vse člane občnega zbora, da se ga udeležijo! Družnost! — Odbor.

KRANJ

Temne sile na delu proti »Delavski nabavljalni zadrugi«. Komaj je »Delavska nabavljalna zadruga« začela skromno poslovati, že se pojavljajo temne sile, ki rujejo proti tej delavski gospodarski ustanovi. Razumljivo je, da se interesi posameznika in interesi, ki služijo skupnosti, križajo. Ni pa razumljivo, da z blaskom zadruga ne razume posameznikov, katerim zadruga služi. Kaj prinaša delovnemu ljudstvu produkcija po kapitalističnem sistemu in prodaja potom kartelov, kjer gre samo za čimvečji profit posameznikov, ne dandanes že več ali manj vsakemu znano. — Tudi oni, ki so proti zadrugi, se tega zavedajo, samo da pred javnostjo ne priznajo in nočejo nobenih sprememb v gospodarskem življenju.

Vsem tistim, ki jim je »Delavska nabavljalna zadruga« trn v peti, lahko mirnim srcem povemo, da je vsako rovarenje zastonj. Mi smo začeli skromno prav radi tega, ker se zavedamo vseh težkoč. In prav ta skromni početak bo soliden temelj, na katerega bomo počasi a sigurno nadzidavali. Vsak boj, ki je naperjen proti »Delavski nabavljalni zadrugi«, zlasti še iz vidika osebnih interesov, nas utrjuje v prepričanju, da bo ta zadruga ustanova res služila delavstvu. In to prepričanje, ko bo prodrlo povsod, bo povečalo krog zavednih in aktivnih članov. Ako prizadete temne sile ne bodo s tem svojim početjem prenehale, jih bomo razkrinkali v javnosti, da bo videla, kako umazan je ta boj in od kod vse se intriga.

Član zadruga.

ZABUKOVCA

CANKARJEVA PROSLAVA

V nedeljo, dne 22. januarja se je vršila pri nas proslava v spomin 20 letnice smrti Ivana Cankarja.

Za uvod je zapel moški zbor »Vzajemnosti« par pesmi.

Nato je orisal s. Štukelj trnjevo pot Ivana Cankarja skozi življenje. Tega Cankarja nam hočejo danes predstavljati naši idejni nasprotniki, eni kot največjega spokornika, kateri si je s pepelom očistil v kesanja posul glavo pred svojo smrtjo, drugi pa kot najljubšega nacionalnega šovinista. Tako mu pojejo danes slavo od obeh strani. Za časa njegovega življenja in delovanja za preganjano in trpeče delavstvo, kakor tudi za Slovence pod vladno takratne Avstrije, pa je časopisje enih kot drugih bilo polno napadov nani. — Mistili smo, mogoče pa le pridejo eni ali drugi na to proslavo, toda ne, nismo jih videli; kajti spomin na Cankarja živi pri njih samo na jeziku, v srcih pa samo tam, kjer se dela in z delom trpi in katerih zagovornik je bil Cankar do svoje smrti.

Po izvajanju s. Štuklja je dramski odsek uprizoril Cankarjevo »Dobrotnika«, v katerem nam avtor nazorno pokaže, kako se skrbi za reveže. Nato je deklamiralo v govornem zboru šest otrok Cankarjevo »Materi«.

Sledile so recitacije in glasbene točke naših malih tamburašev, zaključil pa je proslavo mešani zbor »Vzajemnosti« z res lepimi pesmi.

BOŠTANJ

Tudi pogreb mora človek naprej plačati. — Dne 19. januarja je po štirih letih bolezni umrl 29letni delavec Kuhar Anton. Bolezen ga je seveda izčrpala tudi materijalno, to se pravi, da je bil siromak. Ko so sorodniki pokojnika javili smrt v tujakšnji farovi, so dobili odgovor, da je treba zvonjenje in pogrebne ceremonije plačati v naprej, sicer da se naročila ne bo moglo upoštevati. Dandanes je res težko siromaku.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Zvočni kino Pobrežje. 1. in 2. febr. edinstveni japonsko-nemški film: »Hči Samuraja«. — 4. in 5. febr. »Potemkin«.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

LJUBLJANA

Šentjakobska ljudska dekleška šola je šola posebne vrste med ljubljanskimi ljudskimi šolami. Dočim so vse druge šole ugotovile, da prihaja v šolo mnogo otrok, ki niso zaužili zadostnega zajtrka in jim zato v šoli dajo skodelico mleka, je pa vodstvo šentjakobske dekleške šole »ugotovilo«, da ni revnih in mleka potrebnih otrok; če pa kak otrok ni dovolj hranjen, da je pa to krivda ne revščine, temveč malomarnosti staršev, in ne gre, da bi šola dajala potuho takim staršem. Zato smo mnenja, da naj sam socialnopolitični oddelek mestnega poglavarstva izvede na tej šoli mlečno akcijo, ki jo vse druge šole že poznajo.

Lani se je zgradilo manj stanovanjskih hiš kakor v letu 1937. L. 1937. je bilo v Ljubljani zgrajenih 166 novih stanovanjskih hiš, lani samo 103, novih stanovanj se je s temi gradnjami pridobilo 1937. leta 486, lani pa 414. Med temi novimi hišami iz lanskega leta je pa všteti tudi že hotel »Slon«, ki v notranjini še danes ni dograjen. Medtem pa je v

Ljubljani še vedno stanovanjska stiska, ki obstoji predvsem v tem, da primanjkuje stanovanj, ki bi jih ljudje mogli plačevati po svojih premoženjskih razmerah. Zastoj v razvoju Ljubljane se kaže nadalje v tem, da se ni lani gradila nobena tovarna in nobena šola. Pri »Slovincu« niso dobro pogledali teh uradnih števil, ker sicer ne bi mogli napisati v 25. številki: »Ljubljana se dviga, Ljubljana napreduje, v Ljubljani zidamo sebi in svojim potomcem lepšo bodočnost.«

Ljubljanska letnišnica je vedno bolj obiskana. Lani je letnišnica ljubljanskega okrožnega sodišča sprejela 3728 arestantov. Povprečno dnevno je v tej hiši stanovalo po 316 ljudi, dočim je n. pr. 1930. leta znašalo to povprečje samo 192 arestantov.

Delavsko glasbeno in pevsko društvo priredi v dvorani Delavske zbornice dne 8. febr. s pričetkom ob 20. uri pevski koncert, ki ga bo ponovilo 11. febr. s pričetkom ob 20. uri v dvorani restavracije Kratkega v St. Vidu nad Ljubljano. (Dirigent g. Anton Vračko).

MARIBOR

90 kovinarjev odpuščenih!

Tvrdba »Kovina« d. d. na Teznu je minulo soboto odpovedala devetdesetim delavcem službo. Med odpovedanimi je tudi mnogo vajencev, katerih je bilo v tej tovarni zaposlenih izredno veliko število. Tudi Splošna stavbna družba je v zadnjem času znatno omejila svoj obrat, radi česar je izgubilo službo veliko število delavstva, zaposlenega v tej tovarni. Ceni se, da je v obeh tovarnah bilo reduciranih skupno okrog 300 delavcev, s čemur se je zopet povečala armada brezposelnih v Mariboru in okolici. Že doslej je bilo v našem

mestu izredno visoko število brezposelnih, ki so se že leta in leta zamarali dobiti delo in zaslužek. Z novimi redukcijami pa bodo udarjeni ne samo prizadeti delavci in njihove družine, temveč tudi obrtniki in trgovci.

Odpomoči ni nemogoča. Država in banovina vendar rabita konstrukcije, ki jih izdeluje naša železarska industrija. Ali naj gre tudi naša železarska industrija po poti Strojnih tovarn v Ljubljani?

Kako se godi delavstvu, ki je zaposleno pri gradnji cest?

Delavstvo si želi dela in zaslužka, pozdravlja vsako iniciativo, pa naj pride od kogarkoli, čije svrha je, da se preskrbi zaposlitev čim večjemu številu državljanov. Pri tem pa seveda upravičeno terjajo, da dobi za svoje delo primerno plačilo in pa, da so delovni pogoji znosni. V območju cestnega odbora v Mariboru se je preteklo leto gradila važna cesta. V teku leta je bilo pri teh delih zaposlenih okrog 2000 delavcev. Podjetnik, ki je vršil ta dela, je uredil za prehrano delavcev posebno kuhinjo. Za hrano v tej kuhinji so plačevali delavci po din 5 dnevno, toda hrana je bila slaba. Delavci so bili bolj lačni kot siti. Kako naj tak človek opravlja težka dela, kot je delo pri gradnji ceste, pri katerem ga še priganjajo? Poleg hrane pa so morali ti delavci plačati še enkratno pristojbino din 5 za uporabo kotlov. Nato je bilo v septembru vsakemu delavcu odtegnjeno po din 10 za kritje stroškov dovoza oz. dostave, novembra meseca pa po din 15 za kritje nekakšnega primanjkljaja. Nad takimi ustanovami, kakor so podjetniške kuhinje, bi morale oblasti voditi nadzor, še bolj bi bilo seveda, ako bi bilo delavstvo organizirano in bi samo skrbelo, da za primerno ceno dobi tudi dovolj dobre in tečne hrane.

Podjetnik je zahteval od delavstva, da se drži 14 dnevnega odpovednega roka, sam pa se tega ni držal. Ko so nekateri hoteli iti delat drugam, se jim je odgovarjalo, češ, da bodo

tudi čez zimo imeli dela dovolj, če ne na tej, pa na drugi cesti. Nazadnje pa so vsi delavci dobili tridnevno odpoved. Tako je danes po krivdi podjetja, ki je obljubovalo delavcem zaposlitev, mnogo ljudi na cesti, ki bi si sicer pred zimo mogoče vendarle dobili drugo delo, ako bi se jim ne bilo prigovarjalo, da naj ostanejo.

Podjetje tudi ni upoštevalo določb obrtnega zakona (§ 209), po katerem ima vsak delavec pravico do enotedenske meze v slučaju bolezn. Navadno delavci tega tudi niso zahtevali, ker so se nadejali, da bodo imeli trajno zaposlitev in v strahu za kruh raje niso trkali na svoje pravice. Ko pa je prišlo do odpusta vseh delavcev in so nekateri zahtevali od podjetja mezo za čas bolezni za nazaj, jim je za to poklicani gospod izjavil, da je zahtevek že zastaran in da bi bili morali to poprej zahtevati. Podjetje je torej dobro vedelo, kaj je dolžno delavcem, pa je raje čakalo s plačilom, češ, ako se bo kdo zglasil, prav, ako ne, tudi dobro.

Vsekakor je pri izvedbi takih del potrebno nadzorstvo in bi morali tisti, ki taka dela razpisujejo, prisiliti podjetnike, da se obvezujejo točno izpolnjevati zakone. Delavci bi z organizacijo seveda lahko odpravili krivice, ki se jim gode, ako bi hoteli in se malo manj bali.

Delavec.

Predavanje o angleškem imperiju

in njegovih političnih silah bo imel prof. B. Stupanj v »Vzajemnosti« v sredo, dne 1. februarja s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ul. 9-II.

Sodruge in sodružice in vse, ki se zanimajo za dogodke, ki danes pretresajo svet, vabimo, da pridejo!

Socialistično opozicijo pogreša. »Slovincu« ni nikdar prav. Ob priliki proračunskih razprav na mestnem magistratu je bil vedno ves iz sebe nad socialistično opozicijo, ki si je drznila kritizirati občinsko gospodarstvo. Po l. 1929. je socialistična opozicija hitro kopnela, kajti od nekdanje socialistične delegacije sta ostala v občinskem svetu samo še dva predstavnika. Pri letošnji proračunski seji pa sta manjkala tudi ta dva. To pa zopet »Slovincu« ni prav in vprašuje, zakaj je letos izostal od seje celo s. Grčar, ki se je sicer vsako leto udeleževal debate v proračunski seji.

V zapor, ker ni hotel priseči. V ponedeljek je odredil izvršilni sodnik na tukajšnjem okrajnem sodišču izvanreden zapor zoper dolžnika, ki ni hotel priseči. Taki zapori se bolj redko pripetijo. Otroci nekega delavca, ki ga je dolžnik Franc Pleteršek iz Dobrovc z večimi drugimi pretepel in poškodoval, so sedaj Pleterška rubili za odškodnino, katero mu je sodišče naložilo. Rubež proti Pleteršku pa je bil brez uspeha, a mati teh otrok je zvedela, da je dolžnik Pleteršek od staršev 100.000 din dedščine, toda denarja pri njemu sodni eksekutor ni našel. Mati nedoletnih otrok je vsled tega gnala Franca Pleterška na razodetno prisego, da pove, kam je dal denar. Pleteršek pa ni hotel priseči in ga je dala mati zato zapreti. Izvršilni zakon namreč dovoljuje, da mora tak dolžnik iti v zapor tako dolgo, dokler noče priseči. Tak zapor lahko traja tudi do 6 mesecev.

Lastnike voziškov izkaznic opozarja predstojništvo mestne policije poslednjikrat, da je rok za podajanje voziškov izkaznic le do 28. februarja 1939 dnevnost.

Neznanec skočil v Dravo. V ponedeljek, dne 30. t. m. je skočil z glavnega mosta v Dravo neznani možki in utonil.

A. T.

Našemu Janezu*

za 70 letnico

Črn umetnik
bil nekdanj si,
v srcu pa rdeč,
zlagal črke si
v stavke,
včasih kar preveč.

Svoj kotiček
tam v kavarni
skrbno čuvaš si,
da ga drznež
kak nemarni,
si ne prisvoji.

Zdaj še vedno
na tem polju
neumoren si.
mesto s svinčom.
zdaj s črnilom
ti pero drsiš.

Tam iz kupa
časopisov
zrna izbiraš,
in kar zdi se
preneumno,
svojevstveno striziraš.

Črn umetnik,
črna kava
ti je eliksir,
cigareta
Ibar, Zeta,
navdahnjenja vir.

Tiho v kotu
premišljuješ
in poslušas druge,
gobezdačev,
hvalisačev,
izogibaš se ko kuge.

Rojenice,
te device,
so prerokovale,
s časopisnim
ti papirjem
zibelko postlale.

Sije pleša
ti na glavi
ostanek las je siv,
a tvoj pogled
v zbrzdanem licu,
laskav je in živ.

To preklestvo
te preganja
sedemdeset let,
iz vseh žepov
ti papirji
kuka jo ven v svet.

Bodi zdrav
še mnoga leta,
sodrug Ti želē,
naj vse Tvoje,
z njimi naše,
se želje izpolne!

* Pesem je deklamiral s. Gašperič Jože ob priliki proslave sedemdesetletnice s. Ivana Mlinarja v Mariboru.

CELJE

Vojne žrtve! V invalidskih zadevah se ne obračate na zakotne pisarje, ki vas skubijo, ampak le na odbore, ki bodo brezplačno ugotovili, ali imate pravico do zaščite po zakonu. Zglasite se v mesecu februarju v »Zdravstvenem domu« ob poslovnih urah, ki so vsak ponedeljek, sredo in soboto.

PTUJ

Nova metla pri tvrčki Reinhard. Pri znani graški tvrčki veletrgovini s perutnino Reinhard Josipini, ki ima tudi v Ptuj ogromno podjetje, je izstopil prejšnji ravnatelj g. Švaiger in je prevzel vodstvo g. Škerget Hinko, ki je prišel iz Maribora. Tudi prejšnji uradnik g. Daš je zapustil tvrčko. Delavke, ki so bile v jeseni odpuščene, pa so sedaj deloma tožile tvrčko Reinhard na plačilo svojih zahtevkov, ki jih imajo prejeti za bolniške tedne, za nadurno delo in za razliko, kolikor so bile plačane celo pod minimalno mezo. Novi ravnatelj g. Škerget pa pravi, da bo tvrčka odselej spoštovala jugoslovanske socialne zakone in je po vloženih tožbah vabil delavke na poravnavo. Delavke bi imele dobiti po din 2000 do 4000, ker lahko zahtevajo seve samo za tri leta nazaj. Po posredovanju predsednika podružnice Splošne delavske zveze s. Korparja, se je prejšnji teden po 4-urnem pogajanju sklenila z nekaterimi delavkami delna poravnava s podjetjem, ki se je zavezalo, da bo plačalo vsaki delavki kot odškodnino za napravljene nadure po din 1300 do 1500 in podjetje jih vzame še najmanj za eno leto v službo. Tvrčka Reinhard plača tudi nastale stroške. V teku pa so še nekatere tožbe radi nadurnega dela in bolniških tednov ter radi žaljenja časti delavk. Delavci so šele sedaj zvedeli, da tisti podpis, ki ga je dobilo podjetje od njih dne 5. septembra, ko so bile še v službi, nima nobene veljave, ker so bile tedaj še v odvisnosti podjetja in določa zakon o zaščiti delavcev, da delavec ne more sklepati nobenih pogodb z delodajalcem, ki so proti prisilnim določilom zakona. Prejšnji ravnatelj g. Švaiger pa si je med tem že tako opomogel, da je ustanovil pri Grazu svoje lastno perutninarsko podjetje in bo torej lahko konkuriral Josipini Reinhard, svoj prejšnji službodajalki. Upamo, da bo podjetje v Ptuj po novim vodstvom res vseskozi spoštovalo socialne zakone in tudi plačevalo takšne meze, da bo moglo delavstvo dostojno živeti od zaslužka.

STUDENCI PRI MARIBORU

Kmečki ples priredi podružnica I. Del. kolezarskega društva dne 4. februarja v gostilni Mraz v Studencih. Pester spored; začetek ob 19. uri. Vstop prost. Vsa bratska društva dobrodošla. — Odbor.

Pustno veselico priredi del. kult. društvo »Vzajemnost« v Studencih v soboto, dne 4. februarja t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni pri »Beli zastavi«. K obilni udeležbi vabi odbor.

LIBOJE PRI PETROVČAH

Keramlična industrija zaposluje nekatere svoje delavce v veliki meri preko zakonitega šurnega delovnika, ne da bi jim zato plačala predpisani 50 odst. povešek. Pred kratkim je eden od teh delavcev opominjal podjetje potom odvetnika na plačilo nastale nadurne meze v višini več tisoč dinarjev in mu je podjetje ki se je zbal tožbe, plačalo vso njegovo terjatev s stroški vred. Samo trajno terjanje pravic s strani delavcev lahko prisili podjetnika k spoštovanju zakonitih predpisov.

Širite naš list!

